

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата педагогічних наук, професора

БОДНАР Світлани Вікторівни

на дисертаційну роботу Моргун Олександри Олександрівни з теми «Формування лінгвокультурної компетентності майбутніх перекладачів китайської мови в умовах університетської освіти», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки, галузі знань 01 Освіта (Освіта/Педагогіка)

1. Актуальність теми наукової роботи. Дисертаційне дослідження Моргун Олександри Олександрівни присвячене важливій та актуальній проблемі в галузях методики навчання іноземних мов та сходознавства, яка вирішує питання формування лінгвокультурної компетентності майбутніх перекладачів китайської мови в умовах університетської освіти. Актуальність дослідження не викликає жодних сумнівів, оскільки міжнародні контакти України і Китаю розвиваються останні 25 років досить інтенсивно в різних сферах життєдіяльності цих двох країн: політичних, економічних, культурних та освітніх. З метою посилення інтернаціоналізації саме освітнього простору виникає необхідність при підготовці філологів-сходознавців зацентрувати увагу не тільки на вивченні китайської мови, як лексико-граматично-ідеографічної сукупності, а й як цілісно-інтегрованої системи, яка ґрунтується на філософсько-педагогічній спадщині Китаю, на її культуро-центричних компонентах, моральних цінностях, національно-культурних традиціях, стандартизованих моделях комунікативної поведінки, культуро-специфічних правилах та нормах спілкування. Це зумовлює потребу в удосконаленні процесу навчання майбутніх перекладачів китайської та української мов для подолання культурних розбіжностей різномовних комунікантів, що в подальшому надасть можливість забезпечити повноцінне міжкультурне спілкування представників різних

націй. Зважаючи на це, проблематику дисертації слід визнати не лише актуальною, а й перспективною.

2. Найбільш суттєві результати, що містяться в дисертації. Дисертанткою *вперше виявлено і науково обґрунтовано* педагогічні умови формування лінгвокультурної компетентності майбутніх перекладачів китайської мови (забезпечення системності, комплексності й поетапності навчання майбутніх перекладачів лінгвокультурологічних аспектів у межах вивчення китайської мови; відображення просвітницько-філософських ідей, літературнохудожньої спадщини, національно-культурних цінностей у змісті навчання майбутніх перекладачів; організація процесу формування лінгвокультурної компетентності майбутніх перекладачів китайської мови в єдності аудиторних і позааудиторних занять з китайськомовних дисциплін з орієнтацією на активну самостійну роботу здобувачів вищої освіти); *обґрунтовано сутність поняття* «лінгвокультурна компетентність майбутніх перекладачів китайської мови»; *визначено* поняття «детермінанта формування лінгвокультурної компетентності»; *розроблено модель* (пізнавально-накопичувальний, практико-діяльнісний, продуктивно-творчий етапи) формування лінгвокультурної компетентності майбутніх перекладачів китайської мови; *встановлено критерії* оцінювання зазначеного феномена (культурнопросвітницька компетенція, літературно-художня компетенція, порівняльнокультурологічна компетенція, професійно-комунікативна компетенція) із відповідними показниками; *описано рівні* сформованості лінгвокультурної компетентності майбутніх перекладачів китайської мови (високий, достатній, задовільний, низький); *уточнено поняття* «засіб формування лінгвокультурної компетентності майбутніх перекладачів китайської мови»; *подальшого розвитку* дістала методика формування іншомовної компетентності майбутніх перекладачів китайської мови.

3. Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в розробленні: *діагностувальної й експериментальної методик* для формування лінгвокультурної компетентності майбутніх перекладачів

китайської мови; *системи вправ* з трьома підсистемами (ознайомлювальна, операційна, конструктивно-перекладацька), що сприяє розвитку і вдосконаленню знань і вмінь майбутніх перекладачів китайської мови у межах формування їхньої лінгвокультурної компетентності; *навчального посібника* «Культурологічні нариси Піднебесної», *спецпрактикуму* «Основи лінгвокультурної компетентності перекладача китайської мови». Результати дослідження можуть бути використані у процесі викладання фахових дисциплін, що забезпечують мовну підготовку фахівців-сходознавців: «Практичний курс китайської мови», «Проблеми міжкультурної комунікації», «Фразеологія у перекладі», «Труднощі перекладу художнього тексту», «Особливості перекладу усної комунікації», «Теорія і практика перекладу», у ході проходження перекладацької практики, під час написання курсових, дипломних, магістерських робіт та під час проведення освітньо-культурних заходів.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Сформульовані в дисертації наукові положення, висновки і рекомендації є логічними, аргументованими та послідовними. Проведений аналіз дисертації дає підстави стверджувати, що науковий і поняттєвий апарат дослідження визначено відповідно до вимог такого рівня робіт і є достатнім для розв'язання окреслених завдань і поставленої мети. Не викликають заперечень коректно сформульовані предмет та об'єкт дослідження, гіпотеза, наявні суперечності в теорії і практиці підготовки перекладачів китайської мови в Україні, наукова новизна, практичне значення. Успішному розв'язанню завдань наукового пошуку сприяв використаний комплекс науково-педагогічних методів: теоретичних, емпіричних та статистичних. Висновкам та основним положенням дисертації характерна повнота та логічність викладу, обґрунтованість і достовірність, яка підкріплюється опрацюванням достатньої кількості джерел (235 найменувань, із них 89 - іноземною мовою) і впровадженням результатів дослідження у площину практичної діяльності мовних ЗВО України.

5. Оцінка структури та змісту дисертації, її завершеність. Структура роботи відповідає меті дослідження та завданням, що вирішуються, і адекватно відображає траєкторію руху дослідницької думки. Матеріал викладено повно і послідовно, у кожному параграфі підсумовується викладене, кожний розділ завершують логічні висновки.

Робота складається зі вступу, двох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел до кожного висновку і додатків. Основний текст дисертації становить 198 сторінок. У тексті вміщено 14 таблиць, 6 рисунків.

Чітка постановка проблеми дослідження й коректно визначений методологічний апарат дали дисертантці можливість здійснити систематизацію матеріалу, що висвітлює особливості формування лінгвокультурної компетентності майбутніх перекладачів китайської мови в умовах університетської освіти; обґрунтувати й розробити експериментальну модель та методику формування лінгвокультурної компетентності майбутніх перекладачів китайської мови; представити педагогічні умови для їх реалізації.

У першому розділі дисертації **«Теоретичні засади формування лінгвокультурної компетентності майбутніх перекладачів китайської мови в умовах університетської освіти»** розглянуто низку питань, які дослідниця виокремлює як теоретичні основи проблеми, що досліджується. Передусім, з'ясовано ключові поняття дослідження: «компетентність як якісно-результативну інтегровану характеристику особистості», «культуру як суспільно-соціальне та історично-зумовлене явище», «лінгвокультурну компетентність майбутніх перекладачів китайської мови», останнє поняття потрактоване авторкою дисертації як здатність і готовність майбутніх перекладачів оперувати набутим в процесі навчання комплексом інтегрованих знань і вмінь лінгвістично-культурологічного характеру, змістовими детермінантами якого є національно-культурна спадщина, літературні надбання та лінгвістичний скарб народів Китаю й України.

Цілком компетентним є аналіз детермінантів китайськомовної лінгвокультурної компетентності майбутніх перекладачів китайської мови в умовах університетської освіти і уточнення поняття «засіб формування лінгвокультурної компетентності майбутніх перекладачів китайської мови».

В розділі детально проаналізовано навчально-методичне забезпечення підготовки майбутніх перекладачів китайської мови у лінгвокультурному аспекті, а саме: освітньо-професійну програму, навчальний план, робочі програми, силабуси навчальних дисциплін, українські та зарубіжні підручники для здобувачів вищої освіти китаєзнавчих спеціальностей та окреслено сучасний стан сформованості лінгвокультурної компетентності майбутніх перекладачів китайської мови. За результатами теоретичного аналізу визначено критерії та показники оцінювання сформованості лінгвокультурної компетентності студентів і схарактеризовано відповідні рівні сформованості цієї компетентності у межах китайської мови.

У другому розділі дисертації **«Експериментально-дослідна робота з формування лінгвокультурної компетентності майбутніх перекладачів китайської мови»** подано визначення і обґрунтування педагогічних умов формування лінгвокультурної компетентності майбутніх перекладачів китайської мови; представлено змістовий аспект формування лінгвокультурної компетентності в умовах університетської освіти; прописано основні положення відбору навчального матеріалу; визначено дидактичні принципи організації навчального процесу і змодельовано процес формування лінгвокультурної компетентності майбутніх перекладачів китайської мови з відповідною методикою у вигляді системи вправ, що поетапно реалізується.

В розділі представлено результати експериментального дослідження з формування лінгвокультурної компетентності майбутніх перекладачів китайської мови та доведено в ході ретельно підготовленого педагогічного експерименту ефективність розробленої експериментальної моделі і визначених педагогічних умов. Отримані результати інтерпретовані і

висновки коректно сформульовані. Цей розділ є найціннішим у роботі, оскільки саме в ньому пропонується цілісна система роботи щодо формування лінгвокультурної компетентності у майбутніх перекладачів китайської мови.

У **Висновках** до дисертації надаються загальні підсумки дослідження та розкривається перспектива подальшої роботи.

Таким чином, можна констатувати, що висунуті в дослідженні положення були теоретично та експериментальне підтверджені, його мета досягнута, а завдання вирішеними.

Як позитив зазначимо, що робота добре проілюстрована таблицями, графіками, матеріалами додатків та прикладами відповідних завдань. Дисертантка демонструє власну ерудицію, володіння матеріалом й інформацією, що мають відношення до об'єкта та предмета дослідження, вміло користується літературними джерелами, роблячи доречні посилання.

Зміст дисертації повно відображений в 11 публікаціях дисертантки, з яких 2 статті – у наукових фахових виданнях, що входять до міжнародної наукометричної бази Web of science, 1 – у виданнях категорії Б з педагогіки, 3 – у наукових періодичних виданнях інших держав, 3 – апробаційного характеру, 5 публікацій – тези доповідей на наукових конференціях.

Отже, дисертаційне дослідження Олександри Олександрівни Моргун за свої змістом і формою є завершеним самостійним дослідженням, спрямованим на теоретичне узагальнення і наукове вирішення проблеми підготовки майбутніх перекладачів китайської мови у лінгвокультурному аспекті. Результати проведеного дослідження підтвердили правомірність представленої гіпотези, засвідчили ефективність розв'язання поставлених завдань.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. В цілому позитивно оцінюючи наукове і практичне значення дисертаційної роботи, висловимо деякі зауваження та побажання дискусійного характеру.

1. Авторкою надано дуже детальний аналіз понять: «компетентність», «лінгвокультурна компетентність», «лінгвокраїнознавчий підхід», «соціокультурний підхід», «культурно-країнознавчий підхід». На нашу думку, доцільно було б також визначити поняття «інтеграція», оскільки воно використовується авторкою в роботі досить часто в різних професійних поєднаннях, наприклад: «інтегрування культури до процесу навчання іноземної мови» (с. 50); «інтегрування в навчальний процес зазначених педагогічних умов» (с. 148), «принцип інтегрованого навчання мови і культури» (с. 155), «міждисциплінарна інтеграція у професійній підготовці» (с. 167).

2. Дисертантка в роботі проводить експеримент і формує лінгвокультурну компетентність майбутніх перекладачів китайської мови. На нашу думку, бажано було б вказати особливості іншомовної підготовки в цьому аспекті саме майбутніх перекладачів на відміну від майбутніх вчителів китайської мови, в яких також передбачається формування іншомовної лінгвокультурної компетентності.

3. На нашу думку, у тексті дисертації варто було б зазначити, чи були в студентів труднощі під час формування лінгвокультурної компетентності і за допомогою чого ці труднощі нівелювалися.

4. Враховуючи ситуацію з воєнним станом, у дисертації, на нашу думку, необхідно було б окремо вказати особливості організації самостійної роботи з формування лінгвокультурної компетентності майбутніх перекладачів під час альтернативного дистанційного навчання.

Висловлені зауваження та побажання носять рекомендаційний характер й суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації Моргун Олександри Олександрівни, яка виконана на високому науковому рівні і, безсумнівно, має наукову новизну та практичну цінність.

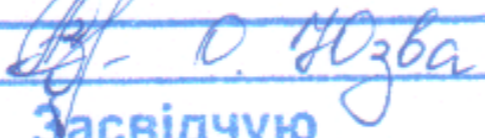
Висновок. На основі вивчення поданої роботи можна дійти висновку, що кваліфікаційна наукова праця «Формування лінгвокультурної компетентності майбутніх перекладачів китайської мови в умовах університетської освіти» є завершеним, самостійно виконаним науковим дослідженням, яке має вагомим теоретичне і прикладне значення для розвитку педагогічної науки, відповідає чинним вимогам п. п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 14 січня 2022 року № 44, а його авторка – МОРГУН Олександра Олександрівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 ОСВІТНІ, ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, професор,
професор кафедри іноземних мов,
Одеського торговельно-економічного
фахового коледжу



Світлана БОДНАР

| |
|--|
| Підпис  |
| Засвідчую |
| старший інспектор з кадрів |
| " 02 " 04 2024 р. |